

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3112

Poglavje o slovenskem učiteljstvu

Poglavje o slovenskem učitelju je v vsaj svoji bednosti vendarle bistven del slovenske kulturne in politične zgodovine zadnjega polstoletja. Povsod pričujoč — nikjer spoštovan, povsod potreben — nikjer upoštevan hodil slovenski učitelj svojo trnjevo pot od časa, ko se je ob kresanju svetovnonazornih trčnega življenjskega nazora, ko je začutil v sebi prve klice prebujajoče se osebnosti. Tu začinja njegova tragika, nujna v razvoju malega naroda, ki je gradil svojo kulturo bolj pod vplivom zunanega pritiska nego iz lastne notranje potrebe.

Slovenske mase so se sicer že uvrstile v mogočen pohod za svojo staro pravdo, a naša zgodovina ne ve ničesar poročati o sličnem pohodu za našo »šolsko pravdo«. Osnovna šola nam je bila tako rekoč oktroirana, ž njo prav tako osnovnošolski učitelj. Stopil je v svet kot nezakonsko dete in usodni »kaj pa je tebe treba bilo« ga spremlja skozi vso njegovo življenjsko pot.

Nič čudnega, če je ta grenak občutek »nebodigatreba« vtisnil tako pri poedincu kakor pri vsem stanu trpko zavešt manjvrednosti, ki si je dajala od časa do časa duška v psevdorevolucionarnih zaletih, porojenih iz potrebe po lastnem uveljavljanju. Slovenski učitelj je postal tako vsled svojega socialnega položaja nujno najhvaležnejši objekt individualne psihologije. Po eni strani potreba po močnih zaščitnikih, po drugi pa neko fiktivno samopovzdigovanje, ki se je izživljalo v »kulturnem pionirstvu«, vse to bedno hotenje en sam tulec izraz psihološkega kompleksa slovenskega učiteljstva.

Iz te mučne dileme so se rešili le posamezniki v samostojno osebnostno življenje, kar pa — naravno — ni moglo vplivati na socialni položaj stanu. V splošnem je ostal učitelj vsa zadnja desetletja dirigiran cerkvenik in organist, pevovodja in režiser, slavnostni govornik in večer tajnik vseh mogočih društev, kulturni pionir po poklicu, vedno v prvih vrstah prosvetne fronte, od koder so v zaledje držale vodilne vaje generalnega štaba slovenskih političnih tvorcev.

Iz tega vse prej kot zavirljivega položaja so se porajali konflikti navzgor in navzdol, v stanu samem so pa zazijala brezna nezaupanja in nestrpljivosti, vse v večjo čast učiteljskega »tovarištva«, ki je postalo tako ironija vseh ironij.

To ozračje je postalo neizbraten vir tragičnih literarnih junakov iz učiteljskih vrst. Kjerkoli se je slovenska lepa knjiga obrnila k pravemu ljudskemu vrelu, je morala neizogibno zadeti na učiteljske kulturne prednje straže. Zdravilo je bilo grenko, a potrebno in učinkovito.

V takem stanju je zajela učiteljstvo svetovna vojna. Kakor vsak velik pretres, je tudi ta neizmerna smrtna vihra izkristalizirala v človeških spoznanjih marsikaj, kar bi sicer še dolgo skrivalo svoje temno bistvo. Od mnogih bleščečih gesel in kulturnih fraz, ki so mogle skozi desetletja zavajati in omamljati razne romantike, ni preostalo drugega nego kup črepij. Neštete politične in kulturne fikcije so izginile kakor kafra pod krutim udarcem štiriletnih morije razbesnelih človeških strasti. Povojna resničnost je daleč, daleč od vsega, kar si je predstavljalo politično zapuščenost v dnevih vojne navdušenosti. Klasična socialna piramida se je zamajala, bedni so postali bednejši, bogati bogatejši, med obemi zija praznina, ki grozi s socialnim razpadom piramide. Človeštva se je polotila panika. Kje so nekdanji voditelji? Kje so vodilni politiki in gospodarstveniki, ki so še pred kratkim tako ponosno držali vaje v svojih rokah in si domišljali, da vodijo človeški razvoj? Kaj pomenijo danes njihovi programi, ko se podira stavba, v kateri so se tiskali? Vse je na begu! Za njimi potop! Ali naj mogoče mi učitelji pobiramo vaje, s katerimi so nas nekoč vodili v prve vrste in naj jih jim potiskamo v tresočih roke? Ne, učitelj deli mnenje našega kmeta in delavca, ki ju pozna od blizu in ve, da so nekdanje vodilne roke ohromele in da je panika najslabši svetovalec v bojnem metehu.

Dovolj je Hvastij, Komarjev in Kačurjev! Novo stanje rodi nove naloge, ki vstajajo pred nami iz našega spoznanja. »Tovarištvo« mora postati tovarištvo, nove vaje naj bodo naša prostovoljna stanovska disciplina, najboljše jamstvo za solidarnost, zavesten nastop v času, ko bivši krmilari zapuščajajo brod in posadko in ju predajajo viharju na milost in nemilost.

L. G.

Anton Hren

† Anton Hren — vzor učiteljske osebnosti

Svojemu dolgoletnemu tovarišu v spomin — namesto poslovnega govora

»Umr! je mož, kje tak je še med nami?«

Ali je res, da Te ni več? Ali je mogoče, da je poteptano vse, kar Te je vezalo z življenjem? Ali Te res ne bo več k nam v šolo, kjer si 17 let neumorno vršil svoje vzgojiteljsko poslanstvo? Še pred tednom si mi — ves skrušen v postelji — pravil o trdnem upanju, da se morda vendar še vidimo spet med mladino! Kdo bi si mislil pred dnevi, da Te bodo naši dečki zaman čakali! Ti, ki si bil močan kot hrast, izkušen in neomahljiv, Ti, ki si nam vlival tolažbo v naša zbegana srca, ko smo včasih omahovali pod pezo razmer, Ti si odšel od nas za vedno!

Nisem verjel nekdanji zgodbi o hrastu, ki ga je treščila močnega in ponosnega strela ob tla kljub temu, da je kot varuh držal svoje mogočne veje nad druga mlada vitka drevesa. Tudi Ti, dragi tov. Hren si se mi zdel vseh 10 let, odkar sva skupaj delovala, takšen junak. Usoda je kruta in udarja tudi med najmočnejše vrhove sredi plodonosnega dela, samo da pokaže svojo nenasitno grabežljivost in prostost pri izbiranju.

Nenadoma je bila pretrgana nit Tvojega življenja, na veliko žalost domačega prebivalstva, mladine, posebno pa nas, Tvojih tovarišev in prijateljev na domači šoli!

Na deški narodni šoli v Studencih pri Mariboru upravitelj Anton Hren ne bo nikoli pozabljen. Mož zlatega srca, bistrega duha, kremenitega značaja, železne volje in mravljinne pridnosti, je bil vzor mariborskega vzgojitelja delavske mladine mariborskega predmestja. Bil pa je tudi vzor učiteljske osebnosti nam mlajšim, ki smo imeli srečo delovati na njegovi šoli. Prijazen tovariš, objektiven starešina — točen in vesten, pa tudi strog, če je bilo treba. Njegovo življenje je bila odprta knjiga, v kateri smo brali na vsaki strani o njegovih izbornih učiteljskih lastnostih.

Bil je pripadnik starejše učiteljske generacije, a kot tak reprezentant onih — žal — redkih tovarišev, ki verujejo v neminovno »živo dogajanje« v razvoju gospodarstva in kulture. Bil je oboževatelj našega Čankarja, videl je vse križe in težave krute sodobnosti in je vedno iz vidikov čiste socialnosti motril bitje in žitje naroda. Njegova prizadevanja za združništvo, za stanovske gospodarske ustanove in za napredek vsega učiteljskega stanu so veran izraz njegovega socialnega gledanja v svet. Zato ga je spoštoval v pretežno proletarskem kraju vsak, ki ga je poznal. In ni čuda, da mu je socialistična občina podelila za njegove zasluge častno občanstvo in dala ulici, kjer si je zgradil lep dom, ime »Hrenova ulica«. Značilno pojmovanje odnosov učiteljstva in širših narodnih plasti!

Tudi v šoli je njegovo socialno čuvstvo vanje prišlo docela do izraza. V ničemer konservativen — vedno svežih nazorov v duhu

časa — je bil do vzeta za vsako pametno reformo. Dasi star po letih se je v šolskem delu očitno boril s samim seboj. Rad bi sledil sodobnosti, a primanjkovalo mu je časa. »Vi mladi delajte, tudi jaz bi rad, a kaj, ko sem si začrtal smotre na gospodarskem polju!« Tako nas je spodbujal in nudil oporo vsakemu »poizkusu«, samo da je imel garancijo, da stvar ni prazna. Prišel je večkrat v razred pogledat in se navduševal nad debatami učencev, posegal je krepko vmes in docela doumeval prizadevanja »nove šole«. »Čas hiti, le z njim naprej!« je dejal in puščal razrednikom prostost, ki je marsikdo izmed »novostrujarjev« ni bil deležen. Zato je ta in oni omahnil sredi upov in nad, ne da bi se razvijal po svoji individualnosti. Tovariš Hren je upošteval mlado generacijo učiteljstva in kaj rad je debatiral o aktualnih problemih z namenom, da čuje misli in želje mladih. Tako so se domače učiteljske konference mnogokrat zaključile z zmago »mladih«, ne da bi se čutil on kot »stariša« kakorkoli užaljen. Nasprotno! V prijatni družbi se je debata nadaljevala in šegavi tov. Hren je znal vedno obrniti tako, da je bilo prav.

Nikakih vencev in ne rož

Toneta Hrena, šolskega upravitelja v Studencih, ni več. Še polnega načrtoval, sredi dela ga je zlomilo. Vse življenje samo delo in nesebičnost — vse delo usmerjeno za dobrobit naroda in stanu — v delu ga je zatekla smrt.

Proti koncu svoje kratke in hude bolezni mi je izrazil v hudih bolečinah naslednjo željo z naročilom, da jo javim njegovim tovarišem in znancem:

»Ko bom odhajal, ne želim nikakih govorov in nikakih slavošpevov, ker, kar sem

VSEBINA:

Poglavje o slovenskem učiteljstvu. Anton Hren. — † Anton Hren — vzor učiteljske osebnosti. — Nikakih vencev in ne rož. — Življenje in delo. — Zadnja pot Antona Hrena. — Poslovljni govor predsednika JUU Ivana Dimnika. Zaščita članstva. Druga knjiga ŠSM za l. 1935. LISTEK: † Anton Hren kot politični osumljenec. — Prosvetni delavec. Splošne vesti. — Listi o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu. — Mali oglasi. — Inserati.

Nikdar ni prišlo do resnih nesporazumov, dasi so naziranja večkrat divergirala. Ljubil je učiteljstvo, samo, da je spoznal resnost in značaj.

In njegova ljubezen do mladine? Še dan pred božičem — ko je bil zadnjič v razredu — je voščil deci in staršem vesele praznike in sladke potuce! Ni čuda če je dan po Svečnici spontano vzklikla med učenci po razredih želja, da — molimo zanj. Pač dovolj značilen dokaz njegove učiteljske osebnosti, ki je privlačila mladino. Saj je imel vedno za naše dečke dobro besedo in toplo srce.

Tov. Hren! Kdo bo gojil še tako veliko ljubezen pri naši deci za vse dobro in lepo, za pravično in resnično, kakor si to storil Ti? »Kdo tak je še med nami?« Skrušeni in strti stojimo ob Tvoji krsti, osamljeni kakor deca brez očeta...

Blag Ti spomin, dragi prijatelj in tovariš! Hvala Ti za vse!

E. Vranc.

stori, je bila moja narodna in stanovska dolžnost. Ob svoji zadnji poti ne želim nikakih vencev in ne rož. Prosim pa svoje tovariše in tovarišice, prijatelje in znance ter sobojevnike iz onih časov na meji, da se me spomnijo ob mojem slovesu tako, da po svobodni volji darujejo mojemu življenjskemu idealu »Učiteljskemu domu v Mariboru« pri meren znesek. Vse drugo bi me težilo na moji zadnji poti.

S tem izvršujem, učitelj moj, Tvoje zadnje naročilo.

L. M.

Življenje in delo

Veliko in zelo občutno vrzel je zarezala smrt v naše stanovske vrste. Njena neizprosna je brezobzirna, in tudi naša velika bol ne bo priklicala več nazaj k življenju in delu pokojnega tovariša Antona Hrena. Kako veliko izgubo je utrpelo učiteljstvo in učiteljska organizacija, bomo spoznali, če podamo le bežen pregled njegovega prizadevanja, dela in ustvarjanja. Vsem je bil prav dobro znan kot iskren in dober tovariš, odločen borec za stanovske pravice in razsodni stanovsko-gospodarski delavec ter kulturni in nacionalni pionir na naši severni meji.

Rodil se je 12. januarja 1880. v Kompoljah. Torej komaj 56 let star je moral zapustiti svoje plodonosno delo, ne da bi mogel v starosti mirno uživati sadove svojega ustvarjanja. Njegovo življenje prepleta samo stremenje in ustvarjanje, nesebičnost in delo v korist šole, stanu in naroda.

Po dovršenih študijah na ljubljanskem učiteljskem vstopil pokojnik leta 1900. v učiteljsko službo v Ljubljani. Le eno leto je bil tu kot pomožni učitelj, kajti bil je premeščen v Središče, kjer je služboval tri leta, nato je bil nadaljnja štiri leta šolski upravitelj v Stoprcih. Tu ga je dohitelo burno leto 1908. Že takrat se je pokazal odločen borec za narodne pravice. Spoznal je velike krivice, ki so bile prizadejane našemu obmejnemu prebivalstvu, poznal je tudi nevarnost, ki je pretila slovenskemu narodu in šolstvu vsled intenzivnega, a obenem brezobzirnega dela »Schulvereina«. V to borbo in v to nevarnost je posegel z vso odločnostjo in resnostjo pravega narodnega učitelja, ko je bil imenovan za voditelja Ciril-Methodove šole na Muti, kjer je pod najtežjimi okoliščinami vzdržal polnih 11 let v vztrajnem delu za slovensko šolstvo, za ogrožene narodove pravice in za koristi vsega naroda.

Ze v predvojni dobi vidimo pokojnega Hrena v prvih vrstah aktivnih organizacijskih delavcev, a njegovo smotreno delo za stanovsko gospodarska podjetja se je pričelo po vojni. Ko je bil po osvobojenju imenovan za šolskega upravitelja v Studencih pri Mariboru, je posvetil doberšen del svojih moči vprav stanovskemu gospodarstvu. Dobro se je zavedal, da more biti močan, pomemben in vpliven le tak stan, ki ima močne in trdne gospodarske temelje. Ustanovil je društvo »Učiteljski dom« v Mariboru, ki je sedaj že

tri leta v lastnem posloplju. To njegovo delo je bilo torej kronano z lepim uspehom, kajti njegova ideja je naletela med vsemi tovariši in tovarišicami na pravičen odmev, o čemer nam priča lepi mariborski »Učiteljski dom«.

Ko je bilo treba preskrbeti »Učiteljskemu domu« rednih dohodkov, je osnoval »Učiteljsko gospodarsko poslovalnico«. Ze leta 1924. in 1925. je bil član upravnega odbora »Učiteljske tiskarne«, a leta 1933. je bil ponovno izvoljen v nadzorni odbor te najvažnejše naše gospodarske ustanove.

Kako je mislil vedno le na druge in da je videl v združništvu res najsolidnejše temelje vsakega stanu, nam izpričuje dejstvo, da je bil soustanovitelj »Mariborske nabažljalne zadruge državnih nameščencev«.

V učiteljski organizaciji se je že pred vojno, a še posebej v prvih povojnih letih opazil odločen in močan vpliv razsodnega in vedno stvarno gledajočega tovariša Hrena. Njegovi resni in stvarni članki v »Učiteljskem tovarišu« so bili najlepše zrelo prave stanovske zavesti, pisani vedno ob pravem času, ne prezgodaj ne prepozno. Prav zaradi tega si je pridobil zaupanje učiteljstva, ki ga je izvolilo v takratni ožji svet, a tudi v glavnem odboru JUU je več let zastopal slovensko učiteljstvo. Po društvenih zborovanjih in skupščinah je vedno nastopal kot propagator stanovskih gospodarskih ustanov in nikoli ni pozabil poudariti tudi velike važnosti »Učiteljske samopomoči«. »Samopomoči učiteljskih otrok« ter naših hranilnic in posojilnic v Ljubljani in Celju. Iz vsega njegovega dela in snovanja je razvidno, da ga je vodila vedno ena sama želja, koristiti učiteljskemu stanu kot celoti. Kot večletni predsednik Mariborskega učiteljskega društva, član ožjega sveta in glavnega odbora JUU, se je izkazal vedno pravega zaščitnika interesov celokupnega učiteljskega stanu.

Ali je mislil samo na učiteljstvo? Ne! Preveč blago je bilo srce našega dobrega pokojnika tov. Hrena. Živel ni zase, narveč za druge, delal in ustvarjal je, da bi koristil narodu. Ves čas, od začetka službovanja pa do svoje prerane smrti je bil marljiv delavec in odbornik Ciril in Methodove družbe, Sokola in raznih lokalnih gospodarskih in kulturnih institucij. Ves svoj prosti čas je posvetil delu. Živel je za delo in sredi dela ga je strla smrt.

Z Antonom Hrenom je legel v grob pravi narodni učitelj, naš vzor stanovsko zavrednega tovariša, iniciator in agilen sodelavec pri našem stanovskem gospodarstvu. Nenamomestljiva izguba nas je doletela z njegove smrtjo.

Zadnja pot Antona Hrena

Skoraj 5000 ljudi izkazuje poslednjo čast in priznanje narodnemu učitelju

V tork popoldne so odpeljali zemeljske ostanke Toneta Hrena k vpepelitvi v Graz. Pred Sokolskim domom v Studencih, kjer je ležal na mrtvaškem odru, se je zbrala velika množica ljudi. Poleg mnogih stanovskih tovarišev in tovarišic, so prišli njegovi znanci in prijatelji od blizu in daleč. Sekcijo JUU za dravsko banovino so zastopali tov. Dimnik, Kumelj in Gram, »Učiteljsko tiskarno« tov. Šumer in Skulj, a »Učiteljski dom« v Ljubljani tov. Kobal. Šolska mladina iz Studencev je prihitela, da spremlja svojega upravitelja na njegovi zadnji poti. Zbralo se je tudi lepo število Sokolov, ki so tvorili častno stražo svojemu starosti.

Kako zelo priljubljen, kako spoštovan in cenjen je bil tov. Tone, nam je pričala ogromna udeležba pri njegovem pogrebu. Skoraj 5000 ljudi se je zbralo, da izkaže poslednjo čast in priznanje narodnemu učitelju in voditelju.

Mariborski »Večernik« Jutra piše: »Odkar je Maribor izročil zemlji svojega rešitelja Maistra, se takega pogreba, kot je bil večerajšnji, ni videl.«

Dež je rosil in tudi oči vseh prisotnih so bile solzne, ko so Sokoli prinesli rakev nepozabnega pokojnika iz doma. Ustregli so njegovim poslednji želji. Nič vencev — ne šopkov ni bilo na preprosti kresti, le dva šopka nageljnkov, ki sta ju položili na rakev pokojnikovi hčerki, sta krasila rakev, v kateri je počival naš dragi tovariš Tone.

Pogrebne obrede je opravil ljubljanski starokatoliški župnik g. Lavrinc, asistiral sta mu pri tem opravilu zagrebški in mariborski

Za njim žaluje učiteljstvo, za njim žalujejo vsi, ki so ga poznali, ker bil je blaga duša, iskren značaj in eden izmed najmarljivejših delavcev v učiteljskih vrstah.

Ohranimo mu trajen spomin — posnemajmo ga!

starokatoliški duhovnik. Ob krti je nato spregovoril starokatoliški duhovnik g. Šegula, ki je v kratkem orisal veliko pokojnikovo delo. V imenu domačega sokolskega društva se je poslovil od pokojnika tov. Ciril Hočevar. Za občino in krajevni šolski odbor v Studencih je govoril župan g. Kalah, ki je orisal velike zasluge pokojnika za napredek Studencev, a v imenu sreskega društva JUU za Maribor desni breg se je poslovil tov. Simon Petrovič. Govoril je nato predsednik JUU tov. Ivan Dimnik, za CMD g. dr. Lasič, a za Zvezo nabavljajnih zadrug v Beogradu g. ing. Trajkovič.

Prva je nato zapela šolska deca, ki jo je pokojnik sam učil: »Kje so tiste stezice«, nato je pel pevski zbor »Enakost« žalostinko »Gozdič«. Učiteljski oktet, ki je bil šele pred dvema mesecema ustanovljen na Hrenovo pobudo, je pod vodstvom tov. Horvata zapel »Gor čez izaro«. Nato se je razvil veličasten žalni spreved. Spredaj so jezdili Sokoli na konjih, za njimi je stopala šolska deca, gojenci Učiteljskega doma, Sokoli, godba »Drava« in duhovščina, za krsto pa sorodniki, zastopniki raznih organizacij in društev, učitelji in pevci, zadrugarji ter nepregledna množica ljudi. Pogreb je krenil na Zrinjskega trg, kjer je že čakal avto, da prepelje pokojnika v Graz upepelit. V imenu »Učiteljskega doma« se je poslovil še upokojeni šolski upravitelj tov. Rajšp. Ko je duhovščina opravila poslednje obrede, je godba »Drava« zaigrala žalostinko in v slovo so zadonele sokolske fanfare, nakar je avto odbrzel z zemeljskimi ostanki pokojnega Toneta Hrena.

Poslovilni govor predsednika JUU Ivana Dimnika

Dragi prijatelj — Tone! V času, ko so nam moške vrste nenadomestljivo potrebne, je odjeknila tožna vest v učiteljskih vrstah in povzročila najtežje občutke. Padel si nam Ti, ki si stal kot neomajen orjaški hrast, vedno v prvih učiteljskih vrstah.

Ta vest tare danes učiteljska srca širom naše države in jaz prihajam, dragi Tone, da se v imenu vsega jugoslovanskega učiteljstva in v imenu Izvršnega in Glavnega odbora Jugoslovanskega učiteljskega združenja poslovim od Tebe — Ti naš vzornik!

Bil si od omih močnih osebnosti učiteljskega stanu, ki je kot dolgoletni predsednik sreskega društva, podpredsednik sekcije za dravsko banovino in član Glavnega odbora JUU vse svoje izredne darovitosti in moči posvečal konstruktivnemu delu v dobrobit učiteljstva, šole, naroda in države.

V Tebi je plamtela ona močna stanovska zavest, s katero si vzdrževal članstvo vedno na potrebni višini.

Borec si bil za enakopravnost, svobodo vesti in mišljenja. Ideal Ti je bila stanovska demokracija.

V stanovskih vrstah si bil vedno dalekoviden in si se dvignil nad vsako strankarsko-politično, versko ali plemensko gledanje prosvetnih problemov, v katere si s svojim spretnim govorom in peresom vedno aktivno posegal.

† Anton Hren kot politični osumljenec

Spominj iz svetovne vojne

Bil je učitelj dece in naroda. Pravi učitelj, res od Boga poslan. Najiskrenejši tovariš, pravi tovariš — ne samo po imenu. Neustrašen narodnjak Slovenec-Jugoslovan. Pa ne šele od sedaj! Ze od davna, od mladih let, dolgo pred vojno v mačehovski Avstriji. Bil je vztrajen, požrtvovalen, neutrudljiv borec za pravice svojega zapostavljenega in trpinčenega naroda.

Vstopil je v službo CMD. Hotel je svoje zmožnosti čim intenzivneje izkoristiti. To delo pa ni bilo lahko in prijetno. Saj je CMD zidala šole kakor trdnjave v najbolj ogroženih krajih in med najbolj zagrizanimi sovražniki našega naroda. Postavila jih je kot protiutež »Schulvereinskim« šolam, ki so bile najhujše ponemčevalnice. Trdne živce je imel, ko se je z železno voljo in neutrudljivo vztrajnostjo boril tam gori na Muti ne samo proti Nemcem, tem bolj še proti domačinom — nemčurjem in pa proti oblastem samim, ki so organizirale in podpirale ponemčevanje. Koliko pa smo imeli okrajnih glavarjev, ki so znali ali vsaj razumeli slovensko? Naš jezik je bil jezik hlapcev in služkinj! Tako so vcepiljali mržnjo do materinega jezika in poveličevali svoj nemški jezik — jezik gospode »Herrenvolka«. V takih razmerah živeti, delati, se boriti in ljudem vcepiljati ljubezen do materinega jezika res ni bilo lahko in prijetno. Ali tov. Hren je s samo njemu lastno ljubeznijo, vnemo, samozatajevanjem, samozavestjo, svojo mehko dušo in toplo besedo vršil to misljo po naši severni meji.

Zato je bil zelo priljubljen pri svojih, pa do skrajnosti osovraženi pri nasprotnikih.

Starokatoliški duhovnik. Ob krti je nato spregovoril starokatoliški duhovnik g. Šegula, ki je v kratkem orisal veliko pokojnikovo delo. V imenu domačega sokolskega društva se je poslovil od pokojnika tov. Ciril Hočevar. Za občino in krajevni šolski odbor v Studencih je govoril župan g. Kalah, ki je orisal velike zasluge pokojnika za napredek Studencev, a v imenu sreskega društva JUU za Maribor desni breg se je poslovil tov. Simon Petrovič. Govoril je nato predsednik JUU tov. Ivan Dimnik, za CMD g. dr. Lasič, a za Zvezo nabavljajnih zadrug v Beogradu g. ing. Trajkovič.

Prva je nato zapela šolska deca, ki jo je pokojnik sam učil: »Kje so tiste stezice«, nato je pel pevski zbor »Enakost« žalostinko »Gozdič«. Učiteljski oktet, ki je bil šele pred dvema mesecema ustanovljen na Hrenovo pobudo, je pod vodstvom tov. Horvata zapel »Gor čez izaro«. Nato se je razvil veličasten žalni spreved. Spredaj so jezdili Sokoli na konjih, za njimi je stopala šolska deca, gojenci Učiteljskega doma, Sokoli, godba »Drava« in duhovščina, za krsto pa sorodniki, zastopniki raznih organizacij in društev, učitelji in pevci, zadrugarji ter nepregledna množica ljudi. Pogreb je krenil na Zrinjskega trg, kjer je že čakal avto, da prepelje pokojnika v Graz upepelit. V imenu »Učiteljskega doma« se je poslovil še upokojeni šolski upravitelj tov. Rajšp. Ko je duhovščina opravila poslednje obrede, je godba »Drava« zaigrala žalostinko in v slovo so zadonele sokolske fanfare, nakar je avto odbrzel z zemeljskimi ostanki pokojnega Toneta Hrena.

najgloblji. Nad 30 let si se udeleževal na prosvetnem, narodno-obrambnem in gospodarskem polju, zlasti pa v stanovsko organizacijskem in gospodarskem delu. Ustanovil si, ali pomagal ustanoviti, marsikatero javno institucijo in jo tudi vodil. Pa ne zato, da bi dobil boljše mesto ali pohvalo — temveč, ker je bilo to potrebno — ne za Tebe, temveč za napredek naroda. Na priznanja nisi reflektiral nikdar!

Tvoj nacionalizem se je globoko odražal v nacionalni etiki, v spoštovanju nacionalne poštenosti in v nacionalnem, ekonomskem in socialnem ustvarjanju. Bil si borec v naši nacionalni utrdbi na severni narodni meji, Ciril Metodovi šoli na Muti, iz katere so po Tvoji pobudi v Avstriji izžarevali nacionalni žarki po vsej Sloveniji. Tvoren steber narodno-obrambnega dela si bil v dobi našega nacionalnega suženjstva v Avstriji.

Zato pa si bil tem odločnejši borec za državljansko enakopravnost in svobodo v današnjem času — v svobodni Jugoslaviji!

V isti smeri si se odlikoval v stanovski in šolski borbi, kot borec za svobodo otroka,

za svobodo učitelja in za svobodo šole in šolske organizacije. Kot tak si odločil posegal v deklaracijo borbo slovenskega učiteljstva leta 1926. in si ostal zvest pobornik deklaracijskih načel in odločen borec za solidarnost stanu.

Nenamomestliv nam ostaneš na našem stanovskem gospodarskem polju. Na tem polju si postavil neveljavne spomenike, ki bodo še poznim rodovom pričali o Tvojem požrtvovalnem delu. Ne samo, da si bil duša in ustanovitelj Učiteljskega doma v Mariboru, bil si član in duša vsemu našemu stanovskemu gospodarstvu. Še preko tega je segala Tvoja ljubezen do gospodarskega dela v Savezu nabavljajnih zadrug drž. nameščencev v Beogradu.

To je notranjost, duševni obraz Antona Hrena in njegovih del!

Dragi Tone! Prišel sem, da se v imenu vsega učiteljstva v Jugoslaviji poklonim Tvojem manom in Ti zakličem: Velika Ti hvala za Tvoja velika dela, ki jih bodo deležni še pozni rodovi — slava Tebi, dragi prijatelj!

Zaščita članstva

(Nadaljevanje.)

25. Berden Franjo, učitelj, Zg. Šiška — Senožete. 20. I. 1934. št. 1505. — 20. I. 1934. št. 1525. — 20. I. 1934. št. 1525/1.

26. Gregorič Marija, učiteljica, Senovo. 18. IX. 1934. št. 458. — 18. IX. 1934. št. 458/1. — 18. IX. 1934. št. 458/2. — 26. IX. 1934. št. 516. — 20. II. 1935. št. 1789.

27. Potočnik Pavla, učiteljica, Donačka gora — Pilštajn. 7. II. 1934. št. 1715. — 7. II. 1934. št. 1715. — 8. II. 1934. št. 1715/1. — 7. II. 1934. št. 1715/2. — 7. II. 1934. št. 1715/3. — 17. II. 1934. št. 1794.

28. Cerar Ivana, učiteljica, Hrušica — Stogovce. 2. XII. 1933. št. 1162. — 2. XII. 1933. št. 1162/1. — 2. XII. 1933. št. 1162/2.

29. Žitko Marija, učiteljica, Moravče; Ana Lazar, učiteljica, Čemšenik; Primožič Ivan, šol. upr., Mekinje; Lesar-Lunder Alojzija, učiteljica, Ribnica; Kalan Maks, šol. upr., Šmihel pri Novem mestu; Kržišnik Ivan, šol. upr. Št. Peter pri Novem mestu; Rusijan Ambrozij, šol. upr., Dornova; Hartman Janez, šol. upr., Nova cerkev; Fajon Rudolf, Sostro pri Ljubljani; Porenta Urška, učiteljica, Hrušica pri Ljubljani; Ivan Jarnovič, učitelj v Ligojni; Kodrič Rudolf, šol. upr., Vuhred; Skupna vloga: 28. VIII. 1933. št. 377. — 28. VIII. 1933. št. 377/1. — 2. IX. 1933. št. 443. — 2. IX. 1933. št. 443/1.

30. Porenta Urška, učiteljica, Hrušica — Grosuplje. 2. XII. 1933. št. 1163. — 2. XII. 1933. št. 1163/1. — 2. XII. 1933. št. 1163/2.

Druga knjiga SŠM za l. 1935

S. Hessen: Petnajst let sovjetske pedagogike.

Rusija postaja zopet nekaj mit. Mnogi se iz vseh zadreg zatekajo k njej, od nje pričakujejo nove odrešitve. Zato nam je vsak objektivni prikaz tamošnjih prilik prav dobro došel.

V kratkem izide pri Slovenski šolski matici Hessenova knjiga »Petnajst let sovjetske pedagogike«, kjer nam pisatelj prikazuje zlasti pedagoško dogajanje v SSSR in sicer, kakor zatrjuje, na temelju »avtentičnih virov uradne in poluradne sovjetske literature«. Glavna pisateljeva vrlina je, o tem sem se uveril ob branju rokopisa, da skoraj le poroča, le na koncu poglavij se oglašata tudi s svojim mnenjem.

Petnajstletno dobo deli pisatelj na štiri periode.

V prvi, »utopistični« dobi (1918.—1922.) je skušala sovjetska pedagogika z ureditvijo »enotne šole« ter z odstranitvijo vseh ovir in pregrad dati vsakomur možnost, da razvije svojo osebno individualnost do najvišje možne popolnosti. Šolstvu je celo dala neko avtonomijo. Vendar je z vsem tem bila še zelo blizu tedanjim radikalnejšim »meščanskim« pedagoškim teorijam. Uspel pa ta prvi poizkus ni, ker so manjkali za to vsi materialni in duhovni pogoji.

V drugi, »absolutistični« dobi (1922. do 1926.) je skušala vlada z »novo ekonomsko politiko« dvigniti gospodarsko stanje in zagotoviti oblast stranke v državi. Za prvo ni

rabila toliko čim popolneje razvitih osebnosti, a tem več »specialistov« za razne gospodarske panoge. Zato je vedno bolj opuščala ideal »enotne delovne šole« in prehajala k sistemu poklicnih šol. Razen tega pa si je skušala zagotoviti dovolj inteligenčnega naraščaja iz proletarskih vrst in je tem dajala posebne pravice za vstop v razne šole. Šolsko avtonomijo je znatno omejila. V metodičnem oziru se je uvedel nekaj strnjene uk., ki so ga napolnili z izrazito marksistično vsebino. V praksi vsem normam niso mogli zadostiti, trpela pa je pridobitev večšin (branja, pisanja, računanja...), ki se niso dale kar vtakniti v ta ali oni »kompleks«. Učiteljstvo je bilo povsem desorientirano in je učilo po vseh metodah. Polagoma pa so itak zopet smeli učiti nekatere predmete izven kompleksa.

V tretji, to je v dobi »stabilizacije« (1927.—1929.) so izdelali nove učne načrte ter uvedli zopet nekako ocenjevanje (»sprejemni izpiti« itd.) ter posamezne predmete z natančno določenim številom tedenskih ur. S tem se je pričela »nova kulturna politika«, ki je pomenila v pedagoškem oziru po priliki isto, kar »nova ekonomska politika« v gospodarstvu. V tej dobi je elementarno šolstvo zopet doseglo predvojno višino in jo še prekoračilo; a v tem porastu so delovale sile, ki jih ni ustvaril boljše vize, temveč jih je kvečjemu sprostil. To so bile zlasti nacionalne sile

Samo čakali so, kako bi ga! Prišel je zaželeni čas — svetovna vojna.

Bil je mobiliziran. Do 12. avgusta 1914 je služil kot nadomestni rezervist pri 17. pp. V Avstriji so namreč učitelji, ki so hoteli postati častniki, morali služiti enoletni vojaški rok na svoje stroške. Maturanti drugih zavodov so služili ta rok na državne stroške. Učitelji pa so imeli ugodnost, da so služili le po 8 tednov kot nadomestni rezervisti in še to v 2 rokih po 4 tedne, t. j. dvojne počitnice zaporedoma. Večina se nas je posluževala te ugodnosti in seveda tudi tov. Hren. Tako ga je vojna vihra zajela kot nadomestnega rezervista. Če se prav spominjam, je bil dodeljen bataljonu kot bolničar.

A njegovi sovražniki niso pozabili nanj. Oblasti same so ga imele na indeksu in ga zaznamovale s p. v. (politično osumljen). Bil je aretiran in vtaknjen v preiskovalni zapor. Takrat to ni bila šala, Marsikdo ni več videl svojih dragih. Suih Bajer dovolj zgovorno priča o tem. Zaprt je bil v šentpeterski vojašnici. Bilo jih je kakih 40—60 osumljencev. V začetku ni smel nihče k njemu. Silno je trpel. Kasneje se je vdal v usodo, zlasti še, ko so bili dovoljeni obiski. Spomnil se je svojega dobrega tovariša in prijatelja Ljuba Dermelja in mu 27. septembra 1914 napisal to-le pismo:

»Kakor že najbrže veš, sem že od 12. VIII. v šentpeterski vojašnici v preiskovalnem zaporu. Danes prav za prav vem toliko o vzroku, kakor prvi dan, t. j. nič. Služim pa, da so me najbrže denuncirali moji politični in narodni sovražniki iz kraja mojega delovanja. Kazni se ne bojim... Sedaj sem se že precej privadil, da ne čutim toliko tega udarca. Pač pa me najbolj boli zaradi družnice doma v takem kraju in v takih razmerah.« — Prosi ga za knjige. — »Upam, da me vsaj Ti ne zapustiš v teh razmerah.« S pozdravom tovarišem, zlasti Skulju in Likarju je končal pismo.

Tako je v zaporu premišljeval, čital, pa tudi pisateljval. Tov. Ljubo ima še v rokopisu 2 pravljici in sicer: »Prezvetna grofica« in »Pravljica o visokem drevesu«. Tov. Ljubo, ki je imel to srečo, da je bil doma, ga je večkrat obiskal. Ko ga je med pogovorom hotel tolažiti, mu je samozavestno odgovoril: »Pšenica gre že v klasje.« Ni klonil!

Še danes ga vidim v duhu, sprehajajočega se po dvorišču vojašnice s prekrižanimi rokami na hrbtu, kako je ponosno stopal v senici bajonetov. Gledali smo ga skozi okna in ga pozdravljali. Smilil se nam je. Prav za prav bi ga morali stražiti mi učitelji, tovariši, prijatelji in znanici, ki smo bili tisti čas določeni za stražo. Pa je bil človekokljub — stotnik Metnitz — ki tega ni dovolil. Učitelj učitelja, to ne gre! Sploh so imeli učitelji pri njem zelo velik ugled in spoštovanje. On je bil tisti, ki nas ni pustil na fronto in on je bil, ki je tov. Hrena spravil pred »Sub-komisijo« in ga napravil za »fronto nesposobnega«.

Po neuspeli denunciaciji je bil izpuščen iz preiskovalnega zapora in dodeljen trenu. Dobil je dva čvrsta, črna konja. Sreča, da je bil sin kmečkih staršev iz Kopolj in je znal s konji ravnati. Lepo jih je krmil in snažil, da se je kar pobahal z njimi. Kakor hlapec je sedel na vozu in vozil slamo, vreče in druge vojaške potrebščine po mestu. Spotoma je srečaval znance in prijatelje in nekega dne tudi tov. Ljuba. Hitro sta izmenjala par besed.

Zaupal mu je in ga prosil: »Pojutrišnjem pride moja Anica. Bodi tako dober in jo počakaj na kolodvoru. Pridi z njo približno ob tej uri za Ljubljano, kjer se vračam vsak dan z vozom v Trnovo.«

Ljubo so stopile solze v oči, ko mu je pravil, kako ga je žena nestrpno čakala in kako je on od veselja zavihtel bič, ko jo je zagledal. Gospa je pričela jokati, on pa jo je poljubil in tolažil poln hormoja: »Ne jokaj Anica! Saj sem prišel na konja, ne pa na psa.«

In kakor meni in mojim tovarišem je tudi njemu tov. Ljubo nudil gostoljubno streho.

Bil je neumoren delavec, učitelj, voditelj, tovariš, prijatelj, kremenit značaj! Naj bo njegovo plačilo tako veliko, kakor je bila velika njegova mehka, blaga duša. K. P.

Prosvetni delavec

Težko je pisati o prosvetnem delavcu, kakor je bil tov. Hren, zakaj njegovo delo je bilo tako vsestransko, da ne vem kje bi začel. Tudi je nemogoče pri njegovi vsestranosti, da ne bi pozabil na kako važno delo.

Bilo je v počitnicah leta 1913., ko sem se napolil kot dijak po Dravski dolini na Korško. Ustavil sem se na Muti pri nadiučitelju Ciril-Methodove šole tovarišu Hrenu. Bil je v svoji pisarni. Po dolgi bradi, ki jo je nosil, sem ga spoznal. Z legitimacijo Dijaške počitniške zveze v roki sem ga pozdravil in se nerodno predstavil. Prijazno mi je odzdravil in stisnil roko. Takoj me je minila tesnoba, ki me je navdajala pri vstopu. Nekaj minut na to sva se pogovarjala, kakor bi bila stara znanca. Razkazal mi je šolo. Presenečen sem bil, ko mi je pokazal v posebni malo večji sobi gledališki oder. Moje začudenje je bilo tem večje, ker so bili v tistih časih po slovenskem Štajerju večji kraji in trgi, ki niso bili na meji, vendar odrov niso imeli. — Pripovedoval mi je o igrah, igralcih in težavah obmejnega narodnega in prosvetnega dela. — Skromna je bila predvojna oderska literatura, primernih del za našo mejo pa je docela primanjkovalo. Tov. Hren si je pomagal sam, pisal je igrokaze, s katerimi so njegovi diletantje z uspehom nastopali. Poleg teh oderskih del je napisal tudi več narodno-obrambnih člankov v »Slovenskem Braniku«, glasilu CMD in kolekdarih CMD, največkrat pod imenom Kopoljski, v zadnjem času

raznih ljudstev, od katerih dotlej nekatera še svoje abecede niso imela. Ni pa uspela proletarizacija »socialne sestave« dijaštva ter je bil odstotek meščanskih otrok na višjih šolah še vedno pomemben; celo dvigal se je počasi. Zato tudi ni bilo mogoče ustvariti lastnega proforskega kadra.

V četrti, v dobi »petletke« (1929.—1934.) so se vrnili zopet k čistemu komunizmu. Izprva niso imeli v načrtu nikake šolske preobnove, želeli so dobiti le »kvalificiranih delovnih sil«. A kmalu je imela odločilen vpliv skrajna levica, ki je povsem tajila avtonomijo obrazovalnega procesa in ga je gledala le kot sestavino celotne produkcije. V stopnjevanju obliki so se pojavile zopet posebnosti obrazovalne politike iz druge dobe. Preko »kompleksne« metode so prišli na »metodo projektov«, princip »razredne izbora« so nadomestili s principom »razredne mobilizacije«; prej so proletarjem le lajšali vstop v

razne šole, sedaj so jih snubili in komandirali tja, da bi okrepili vrste rdeče inteligence. Uspelo jim je, da so tudi na tem polju številke visoko dvignili, a kvantiteta je rastla na škodo kvalitete. Zato je l. 1931. sledil zopet obrat. Zavrgli so vse programe, uvedli so predmete in urnik; sredina stranke je nastopila proti levici. Dasi so odstranili skoraj vse zastopnike prejšnje prosvetne politike, so vendar od početka še skušali zakriti povratek v stari šolski sistem, končno pa so novi programi to očitno pokazali. Značilno je, da so deloma celo uvedli v šole učbenike iz caristične dobe.

Hessenov predlog konča z letom 1933. Vsem prinaša toliko zanimivega gradiva, govori o tolikih velikih poizkusih, da se iz tega lahko mnogokaj naučimo. Zlasti pa nam priča, da se tudi sovjetska pedagogika bliža »zopetnemu odkritju meje« (der »Wiederentdeckung der Grenze«). —en.

Splošne vesti

— Radio predavanje o strnjemem pouku. V soboto 8. in 15. t. m. vsakokrat ob 18. uri in 40 min. bo zanimivo radio predavanje o strnjemem pouku. Predaval bo tovariš Bratko Rudolf, učitelj v Radečah pri Zidanem mostu. Snov za svoje predavanje je črpal iz izvajanj v »Pedagoškem tečaju« v Mariboru in iz raznih sodobnih pedagoških revij.

— Ne nazaj! Pod tem naslovom sem priobčil v »Učit. tovarišu« članek, kjer sem med drugim omenil tudi naše stališče glede »boja proti klerikalizmu«. Uredništvo je pomotoma pristavilo, da je o tem govoril na beograjski skupščini F. mesto J. ali Josip Lapajne. (Tiskarski škrat. Op. uredništva.) »Domoljub« navaja v svoji peti številki zadeni odstavek iz omenjenega članka s pristavkom, da ga zanima vsebina dotičnega govora. V pojasnilo opozarjam, da je prišel takoj po viharo sprejetem govoru k meni redni dopisnik »Slovenca« (imena nisem zapomnil), ki sem mu dal na njegovo željo svoj točni naslov in podrobne podatke o našem strogo stanovskem stališču. Ker si je ves govor točno zabeležil, ga tem potom prosim, naj ga objavi v »Domoljubu«, če ga je tedaj pozabil priobčiti v »Slovencu«. — Delegacija dravske sekcije je s podano izjavo izvedla svojo deklaracijsko dolžnost tam, kjer bi se

lahko omajali temelji organizacije. Nikomur pa ni s tem stavila ovir, da bi se ne smel izven organizacije udeleževati po svobodnem političnem prepričanju. Josip Lapajne.

— Bilanca Rdečega križa za leto 1935. Ob koncu drugega leta življenja in dela društva Rdečega križa, je izdal glavni odbor »Poslanico« vsem odborom društva Rdečega križa, iz katere posnemamo tole: Število članov se je od 62.842 povečalo na 130.000. Število članstva Pomladka Rdečega križa se je povečalo od 325.360 na 517.915. Glavni odbor je izdal na podporah 312.788 dinarjev. Priredilo se je 75 samaritanskih tečajev z 2285 slušatelji. Javljeneh je bilo 100 bolničarskih tečajev z 3200 slušatelji. Za samaritanske in bolničarske tečaje je bilo izdanih 280 tisoč dinarjev. V breme budžeta glavnega odbora je bilo sprejetih v banovinske odbore 10 diplomiranih sester-nadilj. Nabavil se je glavni material za tri velike in 20 manjših bolnic. V Beogradu se je naredilo zasilno sklonišče za slučaj napada iz zraka. Izdalo se je 200.000 dinarjev za šolske kuhinje. »Poslanica« javlja tudi, da bo v 1936. letu preteklo 60 let od ustanovitve Srpskega Društva Rdečega križa in poziva vse odbore in pododbore, da v prihodnjem letu zastavijo vse sile za čim uspešnejši rezultat svojega dela.

Cisti

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Glede učiteljskih premešanj je v »Slovencu« od 1. febr. nov. uvodnik, ki hoče dokazati, da ni preganjanje učiteljstva nikak monopol slovenske ljudske stranke, ampak, da je prvi začel preganjati učiteljstvo vodja narodne napredne stranke, čigar pripadniki da so iznašli geslo: Liberalcem groš, klerikalcem knof. Takrat je bil zločin stopiti v »Slomškovo zvezo«. Kasneje da so preganjali učiteljstvo mladoliberalci, Slovenska ljudska stranka pa nikdar.

— Učiteljstvo je zmerjal z denuncianti, lažnivci in duševnimi revčki in je bil zato obsojen kaplan Janez Špendal iz Naklega pri Kranju na 55 dni zapore, 540 Din globe ter na poravnavo vseh pravnih stroškov. Učiteljca Ložar, ki je kaplana tožila tudi zasebno, je bila premeščena — kot izvemo iz druge notice — v Makole. (»Pohod«, 1. II.)

— Bil je vnet Ciril-Metodar. Njegovo delo na Muti sem že omenil. Ko so se po osvoboditvi razmere zboljšale, je večina nekdanjih CM popustila pri delu. On pa je vedel, da stoji mejniki, a ni še izruval plevel, ki so ga sejali tuji. Udeleževal se je v CMD še nadalje v mariborski moški podružnici pa tudi v glavnem odboru. Pisal je v koledarju CMD. Vsa leta je urejeval koledar za obmejno dečo »Kraljeviča Marka«. Rad je obiskoval tudi obmejne kraje, vsako leto je v počitnicah obhodil vsaj del severne meje ter na licu mesta proučeval narodno in šolske razmere. Ko je tako hodil tudi po Prekmurju je nabral mnogo narodnega gradiva, ki ga je s tovarišem Kontlerjem uredil v »Prekmurske narodne pravljice«.

Sodeloval je tudi v drugih društvih. Ze več let je vodil Ljudsko univerzo v Studencih. Ni bil sicer predsednik, bil je preskromen, da bi delal radi naslova, temveč je delal kjerkoli je vedel, da je njegova pomoč potrebna. Studenska ljudska univerza je danes po njegovih zaslugi važna ustanova za ta izrazito delavski kraj. Vedno je znal naprositi predavatelje, ki obravnavajo primerne teme vsak četrtek. Omogočil je mnogo ekskurzij v razne tovarne in muzeje in zgodovinsko važne kraje.

Končno naj še omenim, da je tudi mnogo pisal. Njegovo kritično oko je opazilo vse, njegovo pero pa je neusmiljeno bičalo vse, kar je bilo graje vredno, vedelo pa je tudi pravilno oceniti pošteno delo!

Vsi, ki smo bili njegovi ožji sodelavci, čutimo, kako velika praznina je nastala z njegovo prerano smrtjo. Pogrešalo ga bo Sokolsko društvo, ki ga je vodil vseh 17 let, pogrešala ga bo CMD, pogrešala ga bo Ljudska univerza v Studencih in še mnogo drugih organizacij, pogrešali ga bodo tudi vsi, ki nam je bil vedno svetovalec, tovariš in brat.

C. Hočevar.

— O premeščanju učiteljstva piše »Glas naroda« od 29. I. takole: »Slovenec«, ki mu je dovoljeno komentirati premeščanje učiteljstva, piše v svojem zadnjem uvodniku med drugim tudi to-le: Nihče od premeščenih ni oškodovan, večina je prišla še na boljše, pa naj so se ali nasprotno politične barve, nikomur se s premeščanjem ni zgodila nobena krivica itd., itd.

— Nekaj koroških fantov je obiskovalo kmetijske šole v naši državi. To jim nekateri Nemci v Avstriji zamerijo, češ, da se itak nič prida ne naučijo. »Koroški Slovenec« pripominja, da se je na Grmu v Jugoslaviji šolal tudi bivši minister inž. Schumy.

— Šola v Kresnicah je obhajala dne 1. in 2. februarja 60 letnico svoje ustanovitve.

— »Domoljub« od 29. I. omenja zadnji uvodnik, ki ga je napisal Lapajne v »Učit. tovarišu« in na drugem mestu pravi, da je »Učiteljski tovariš« dobesedno ponatisnil njegov članek »Volja narbda naj obvelja tudi na šolskem polju«, dostavlja, da sta članek delno ponatisnila tudi »Jutro« in »Domovina«. (Zdi se, da je »Domoljub« na ta članek izredno ponosen!)

— Nekrolog Antonu Hrenu je prineslo »Jutro« od 3. II. in 4. II. »Sl. narod« od 3. II. »Maribor Zeitung« od 4. II. in »Mariborski večernik« od 3. II.

— O delu »Pohorcev« proti slovenstvu piše »Slovenec« od 4. II. Tem vračča krivdo tudi o zadevi monopolizacije šol. knjig.

— O novi uredbi manjšinskega šolstva na Madžarskem piše »Jutro« od 4. II.

— V preteklem letu je bilo v Češkoslovaški republiki 21.200 predavanj, katerih se je udeležilo nad 4 milijone poslušalcev, vzgojnih tečajev je bilo 3500 s 102.000 udeležniki, študentskih predstav 26.200, vzgojnih filmov 11.500 za odrasle in 9000 za mladino, akademij in proslav 2500, razstav 500, ekskurzij 674 in 31.000 drugih kult. prireditev. (Prager-press 1. II.)

— Glede monopolizacije šolskih knjig polemizira »Slovenija« od 31. I. z »Zvezo kulturnih društev« in s »Pohodom«.

— Glede preprečenja premestitve šol. upravitelja Bählerja prinaša pismo VI. Kapusa v ponatisku tudi »Gorenjec« od 31. II. Pismo komentira po svoje.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNO ZAVAROVANJE!

Tovarišicam in tovarišem v razmišljanje.

Učiteljstvo si je osnovalo dve ustanovi, ki se bavita z zavarovanjem: »Učiteljsko samopomoč« in »Samopomoč učiteljskih otrok«. Da sta bili res potrebni, priča veliko število zavarovancev.

Obe ustanovi sta na zadržni podlagi. Glavna karakteristika takega zavarovanja je ta, da zadržno zavarovanje, kakor vsako drugo zadržno poslovanje, ne stremi za dobičkom, temveč nudi na bazi solidarnosti svojim članom najcenejše zavarovanje. Zavarovanje pri zadržnih ni predmet spekulacije, temveč je samo izvrševanje socialne funkcije. Zadržnik-zavarovavec je solastnik zadruga, enakopraven član te interesne zajednice. V tem je prednost zadržnega zavarovanja.

Socialen značaj zadruga pa se kaže v tem, da lahko zavarovanci, ki niso denarno močni, pristopijo v tako zadrugo in se tako rešijo skrbi, ki navadno pridejo s starostjo.

Tako delo pa ne prinaša dohodkov in zadržna je vesela, da krije režijske stroške. Zavarovanje v zadržnih je prosto nagona po dobičku — saj je samo hladno računsko delo, moment socialnosti in humanosti. Medsebojno zadržno zavarovanje ne deli dividend, ne vrši nobenih spekulativnih del — a ker se naslanja na zadržno organizacijo, zmanjša režijo, znižuje riziko, pa je vsled tega v stanju, da nudi idealno najnižje tarife in najpovoljnije pogoje.

Tovariši, tovarišice! Pristopajte kot zadržniki v naše socialne ustanove. Močni bomo in velike zneske bodo prejeli člani in njihove družine v potrebi in nesreči! Oklenimo se strogo stanovskih ustanov in ustvarili si bomo lepšo bodočnost.

— Še en primer v posnemanje. Iz sreškega društva Sv. Lenart v Slov. gorah je pristopilo 19 članov k »Učiteljski tiskarni«. S tem je zopet znatno naraslo število zadržnikov te važne naše ustanove. Tovariši, tovarišice, posnemajte in pristopajte! — V močnem gospodarstvu je naša moč.

Mladinska mafica

—mm Peta številka »Našega roda« je v tisku in izide zopet normalno, to je pred 20. To bo živahna, vesela številka. Nekaj pustne razposajenosti bo v njej. Med novimi sotrudniki se nam predstavita naš znani realistični pisatelj Plestenjak, v Cicibanovem rodu pa v verzih in risbi tov. Hötzelova. Vse rubrike bodo prav zanimive in vsa številka prav bogato ilustrirana.

— Kuluk — to odkupnino za osebo delo plačujejo dandanes samo javni uslužbenci, za druge je odraavljen. Čas bi bil, da bi se nam že enkrat odvzelo to breme. (»Naš glas« od 1. II.)

— Ločena žena ima pravico do pokojnine po pokojnem možu — drž. uradniku. (»Naš glas« 1. II.)

— O zaupnicah, ki jih prejema predsednik JUU Dimnik, piše »Naš glas« od 1. II. Dimnika imenuje list zaslužnega organizatorja.

— Pravico do trikratne polovične vožnje po železnici na leto imajo žene vseh državnih, tudi upokojenih uslužbencev, neglede na to, ali ima žena kake dohodke ali premoženje, ozir. službo. (»Naš glas« 1. II.)

— Klub koroških Slovencev je na svojem običnem zboru odločno zahteval reciprociteto v manjšinskem šolstvu na Koroškem in pri nas. (»Sl. narod« od 4. II.)

— Tudi akademska mladina je poslala posebno spomenico v Beograd proti monopolizaciji šolskih knjig. (»Straža v viharju« od 1. II.)

— Zato, da bi imeli absolventi učiteljskih šol prost dostop na filozofsko fakulteto in ne samo na pedagoško, se poteguje pisec članka »Prosto pot sposobnim« v »Akademskem glasu« št. 2.

— O učiteljskih premeštvah ima »Delavska politika« z dne 5. II. uvodnik. Tu pravi med drugim: Krivice je treba reparirati, a kedaj začenja in neha krivica, je stvar, ki zahteva izredne preudarnosti. Ob premeščanjih v prejšnjem režimu, je stanovska organizacija branila svoje člane in je vršila svojo dolžnost, zato ravno ta organizacija najbolje ve, kateri učitelj je bil brez stvarnih razlogov premeščen. Kot vemo, strokovna organizacija za te reparacije ni bila vprašana. Nasprotno, z očitkom jo obtožujejo, da v prejšnjem režimu ni vršila svoje dolžnosti. Naj dotični ne prezro, da so bili tudi učiteljski organizaciji stavljeni meje, da ni mogla doseči stodostotnih uspehov. — Naj nihče ne skuša pod videzom reparacij krivic, ustrezati zahtevam zlobnežev, podeželskih magnatov, ki zgolj iz hudobije zahtevajo, da se ta ali oni premesti in tako gospodarsko uniči. Naj se povsod vprašajo, so li za premeštitev podani zadostni razlogi.

— Šolsko obveznost podaljšujejo v Angliji od 14. na 15. leto starosti. Zakon stopi v veljavo šele 1. avg. 1939., če bo sprejet v zbornici. (»Delavska politika« od 5. II.)

— Policijo na beograjskem vseučilišču ustanove kot poročajo vsi dnevni časopisi.

—mm »Istra« iz Zagreba od 1. II. prinaša vsebino 4. številke »Našega roda«, ob enem ponatiskuje oceno Bevkovih »Pastircev« iz »Ljubljanskega zvana« in mnenje ruskega pedagoga o tem delu.

Šolski radio

—r XVII. Torek 11. februarja bo g. Jagodič Vojko pripovedoval, kako je »V kraljestvu dolenskega Kuma«. II.—III. — Kum stoji v osrčju slovenske zemlje. Z nobene druge gore se je ne moremo tako ogledati, ko ravno s Kuma. In kako hodi človek na Kum, kako gleda na vso zemljo pod seboj spomladi, v poletju, jeseni in zimi, vesel in žalosten, in kakšni so njeni ljudje, vasi in vse kar biva tam okrog, to je namen predavanja. Poleg tega pa je v kraljestvu Kuma toliko zanimivosti in tako lepih, da je treba tudi o njih spregovoriti mladini. — V zvezi s to šolsko uro še tole: Na koncu predavanja bo g. predavatelj apeliral na vse učence in učenke, da naj opišejo svoj rojstni kraj, kakor se jim pač najbolje in potrebno zdi. Te svoje sestavke naj pošljejo na naslov Šolskega radia pri JUU Ljubljana. Najboljša naloga bo prejela lepo nagrado, ostali dve, s prvo vred pa bodo prečiščane v šolski radio uri, ki bo objavljena mesec kasneje. Sestavke z naslovom »Moj rojstni kraj«, je poslati do 29. februarja.

—r Petek 14. februarja bo imela ga. dr. Slava Kristan-Lunaček higiensko predavanje. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo 9. februarja ob 15. uri predavanje: Ravnanje z vinom; g. inž. Flego.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOVENJGRADec bo zborovalo v soboto, dne 15. febr. 1936, ob 9. uri v Slovenjgradu. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu predavanje: »Pedagoški pojmi dela« — podlaga šolski reformi. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V PTUJU prelaga svoje za dne 8. februarja sklicano zborovanje na soboto 15. februarja. Zborovanje se bo vršilo na istem kraju ob istem času in s istim dnevnim redom, kakor je bilo objavljeno v »Učit. tovarišu« št. 26 z dne 30. januarja.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V ŠOSTANJU bo zborovalo v soboto 15. febr. 1936 ob pol 10. uri v Šostanju. Poleg običajnih točk bo poročilo o predsedniškem zboru v Mariboru in predavanju odseka za ženska vprašanja (tov. Trobej Marica). Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUBLJANI bo zborovalo v soboto 15. febr. 1936. ob 9. uri pri Mikliču v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Nekaj misli o vzgojitelju, človeku, šoli, vzgoji in soncu. — Predavanje naše članice tov. Samčeve iz Višnje gore. 2. Poročila odbornikov. 3. Slučajnosti. Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA-ZAH. DEL bo imelo izredni občni zbor 15. febr. 1936 ob pol 9. v Ljubljani, v telovadnici narodne šole na Grabnu. — Po poročilih odbornikov bodo volitve upravnega odbora. Odbor.

= JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO SV. LENART V SLOV. GORICAH sporoča in vabi vse člane na III. letošnje zborovanje, ki bo dne 15. februarja t. l. pri Sv. Lenartu v Slov. goricah s pričetkom ob 9. uri na tamkajšnji narodni šoli. Dnevni red bo: 1. Situacijsko poročilo tov. predsednika. — 2. Citanje dopisov. — 3. Predavanje g. prof. Baša Franja o »kulturni avtohtonosti slovenskih goric«. — 4. Gospodarsko predavanje: »Učiteljska samopomoč v Ljubljani«. — 5. Predlogi in slučajnosti. — Pričakuje se polnoštevilna udeležba. Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD bo zborovalo v soboto, dne 15. februarja 1936 v Ksaveriju. Pričetek po prihodu poštnega avtobusa. Na dnevnem redu je predavanje »O mladinskem skrbstvu«, ki je zadnjič izostalo. Sreski kmetijski referent g. ing. Wenko bo govoril o delu učiteljstva za povzdigo nekaterih kmetijskih panog, a predsednik bo poročal o predsedniškem zboru, ki bo 9. II. t. l. v Mariboru. Tovariši (ce), pripravite se na zborovanje z raznimi predlogi! Le pri složnem delovanju bo naše delo plodonosno. Pridite gotovo vsi! — Pred zborovanjem bo kratka odborova seja. — Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO MARIBOR — LEVI BREG je zborovalo dne 7. decembra 1935. v Mariboru v Narodnem domu. Od vpisanih 95 članov (-ic) je bilo navzočih 83, odsotnih 12, t. j. 87% udeležbe. Od odsotnih se je devet opravičilo.

V otvoritvenem govoru pozdravi tovariš predsednik novo pristopivše člane (-ice), se spomni prerano umrlega odličnega slovenskega pedagoga dr. Janka Bezjaka, rojaka Slovenskih goric, ki mu zborovalci zakličejo trikratni »Slava!«. Tov. predsednik obravnava nato dopise sekcije in centrale. Članstvo je pozorno sledilo predsednikovemu situacijskemu poročilu in sprejelo z radostjo vest, da je sodni postopek proti tov. Dimniku ter tov. Kumlju ustavljen. Pogovorili smo se o personalni politiki v zadnjem času ter o nameri, uvesti nove draginske razrede za drž. uradništvo. Iz dopisov je razvidno, da je v centrali JUU zavel nov duh, večja agilnost in iniciativnost tamkajšnjega odbora, kar je samo pozdravljati. Živahna debata je pokazala, da je izdaja novih čitank oziroma smerice, po katerih bodo čitanke sestavljene,

zadeva vsega članstva. Bilo je stavljenih več predlogov. Izvoljen je bil sreski redakcijski odbor, ki bo zbiral primerno gradivo. V odboru so: za I. razr.: tov. Leskogar in From, za II. razr.: tov. Erzenjak in Bercé, za III. razr.: tov. Hiti, Jurinčec, Ferik, za IV. razr.: tov. Salda in Spreitz, sklicatelj je tov. From. — Gospodarski odsek se poživi, kar bo naloga tov. Janžekoviča. Za prihodnje zborovanje ima tov. Andrejčič gospodarsko predavanje in tov. Kodrič predavanje o osnovnih načelih naše personalne politike. Eno predavanje je prijavil tudi tov. Šprajc. — Proračun za leto 1935-36., ki ga je občni zbor sprejel le začasno — do poprave uredbe o zmanjšanju prejemkov drž. uradnikov, je zbor po temeljitem predsednikovem pojasnilu popravil in sicer: za člane in neporočene učitelje od prejšnjih Din 13.50 na Din 16.— in za poročene članice od prejšnjih Din 3.25 na Din 8.—, kar je bilo soglasno sprejeto.

Tov. predsednik se zahvali za ta ponovni dokaz naše stanovske zavednosti in apelira: nadaljujmo z vzgojo članstva za skupno, disciplinirano delo, z vzgojo čuta odgovornosti vseh.

Ker nas še vedno boli okrnitev našega pedagoškega glasila »Popotnik«, se je v zvezi s popravljenim proračunom sprejel predlog, da se »Popotnik« razširi na račun »Prosvete«, ki naj bi bila zmanjšana priloga »Popotnika«. Ali ne bi sekcija dosegla po vzgledu drugih držav delno podporo državne oblasti — banovine za izdajanje pedagoške revije? Poskusimo februarja v banov. svetu — če gre.

Tov. predsednik stavlja sledeče predloge, ki jih zborovalci deloma razširijo in soglasno sprejmejo:

1. »Popotnik« je edino pedagoško glasilo naše sekcije. Članstvo tukajšnjega učit. društva ne odobrava, da je baš sedaj, ko se pojavljajo tako številna in aktualna pedagoška vprašanja, ta naš pedagoški list — namesto razširjen — celo okrnjen, vsled česar predlaga, da se ga razširi zopet v prejšnji obseg. Če za to ni kritja, naj o načinu kritja razpravlja bodoča banovinska skupščina. Za vse slučaje je morda misliti tudi na cenejšo priključitev zmanjšane »Prosvete« kot del »Popotnika«, kakor tudi na dosego podpore pri oblasti.

2. Da bo čim več učiteljstva, zlasti še podeželskega, pritegnjenega k sodelovanju pri sestavi novih čitank ter bo sestava tega važnega učbenika (umestnejše bi bile sicer čitalne pole) čim uspešnejša, predlagamo:

a) Sekcija naj naroči, da osnuje poleg glavnega redakcijskega odbora vsako sresko učit. društvo sreski redakcijski odbor.

b) Na vsaki šoli naj učiteljski zbor razpravlja (pri konferencah) o bodočih čitankah, zbere glavne smernice ter vse morebitne pripevke za čitanke in jih predloži v uporabo in oceno sreskemu redakcijskemu odboru, ki tako redigirane pripevke predloži glavnemu redakcijskemu odboru.

c) Sekcija naj razmnoži zadevno svojo okrožnico št. 917/5.11.35 tako, da jo dobi

vsaka šola, da uredi učiteljstvo po njej svoje sodelovanje.

3. Množe se slučajni, da kr. banska uprava odpiše ozir. črta šol. prispevke, dolžne krajevnim šolskim odborom izza prejšnjih let. Ker pa so v večini umlhw umlhw uhlmwy f Naglašamo sicer, da uvidevamo finančno mižerijo naših občin, vendar s takim črtanjem ne odpravimo šolskih upnikov — dolgov. Na drugi strani pa se s tem črtanjem dolžnih prispevkov občinam indirektno daje — recimo »pomislek«, ali sploh naj šolske prispevke odplačujejo v polnem obsegu ali ne. Prosimo sekcijo, da posreduje pri kr. banski upravi, da se taka črtanja ustavi.

4. »Popotnik« naj objavi k temu tačas res aktualnemu vprašanju več razprav, po možnosti eno številko posveti samo tej stvari (morda s predčasnim razpisom tozadevne pismene ankete!) in priobči čimveč (ne predolgih a izdatnih, manj »filozofirajočih«, a več iz prakse vzraslih) prispevkov k rešitvi tega vprašanja.

5. Glavni redakcijski odbor naj razpravlja o tem, ali bi ne kazalo za vaške šole organizirati posebno sestavo vaško-šolskih (kmetško-delavskih) čitank!

6. Naprosti je vse sreske šolske nadzornike, da sodelujejo z učiteljstvom pri teh pripravah sestave novih čitank.

7. Glavni redakcijski odbor je razširiti s pritegnitvijo še več mlajših tov. sodelavcev in sodelavk (tov. Andrejčič).

8. Informirati se je, ali odgovarja istini, da so nove čitanke že dogotovljene in pripravljene za izdajo — brez našega sodelovanja? (Tov. Sarđoč.)

9. Jezikovni slog čitank naj bo čim preprostejši in pristrčnejši, obseg čitank ne prevelik, da bodo tako cene čim zmernejše (tov. Cvetko.)

10. S pripravami se ne prehitimo, nuditi je več časa, da bo rezultat tem boljši.

Tovariš predsednik je imel predavanje Moje pedagoško - didaktične beležke ob nadzorovanju šol. leta 1934./35.« in sicer po teh le vidikih:

a) Pravilnost in objektivnost gledanja in ocenjevanja učiteljevega dela predpostavlja vsestransko in večletno poznavanje: 1. gospodarskih, socialnih in nacionalnih razmer; 2. krajevnih razmer, odnošajev med šolo in domom itd.; 3. življenjskih pogojev učiteljstva.

b) Črtice o teritorialnih, gospodarskih, socialnih in nacionalnih razmerah našega obmejnega šolskega sreza.

c) Svojevsta nove vaško - pristne šole.

č) Poti do vaško - pristne šole.

Zborovalci so predavatelja, ki bo o priliki nadaljeval s poročilom, nagradili z glasnim aplavzom in želeli, da ta izvajanja priobči v »Popotniku«. — Prihodnje zborovanje bo 8. februarja 1936.

Kodrič Rudi,
t. č. tajnik.

Mirko Vauda,
predsednik.

Novosti na knjižnem trgu

—k Frana Levstika Zbrano delo, VI. zvezek. Uredil dr. Anton Slodnjak. Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 85 Din. Strani 476. Pred kratkim je izšel VI. zvezek Zbranega dela Frana Levstika, ki ga urejuje znani slovenski strokovnjak na slovtvenem polju in najboljši poznavalec F. Levstika, njegovega življenja in dela dr. Anton Slodnjak. Omenjeni VI. zvezek obsega kritične opise Frana Levstika od leta 1869. in obsežen uvod urednika. Knjiga obsega: »Vodnikovo življenje«, »Komentar in varijante Vodnikovih pesmi« ali »Kastelčeve zbirke«, kakor jo imenuje urednik, »O Vodnikovi rokopišni ostalini vobče«, »O Vodnikovem rokopisu«, »Vodnik brez konca in kraja«, »Signum temporis«, »Razgovori«, »Slovanski pismeni jezik«, »Prešern, Prešern ali Preširen?«, »Vodnikova pesem: »Bohinjska Bistrica«, »Pravda o slovenskem šestomeru. Odgovor mariborskemu šestomerniku Pajku«, »Pravda o slovenskem šestomeru«, »O Koseskem v matičnih knjigah«, »Vrtčevim pesnikom in pisateljem sploh«, »Zgodovina slovenskega slovstva«, »Knoblieve pesmi«, »Jurija Dalmatina sv. pismo«, »Matija Kostelica«, »Izmišljena tiskarnica«, Rihar ali Richter?«, »Dopolnila ali varijante«, »Jezikovne reči«, »Govor pri zabavi po prvem občnem zboru Dramatičnega društva« in »Varijante pravde o šestomeru«. Poleg teh kritičnih spisov F. L. je dodal urednik še slovarček manj znanih slovenskih besed, opombe in poročilo. — Najbolj značilno za kritičnih spisov F. L. je pač tole, kar je napisal urednik v svojem uvodu: »Levstikov najvišji življenjski ideal je resnica, to se pravi neusmiljeno razkrivanje globlin in višin človeškega življenja«.

—k Rejec malih živali, februarska številka je ravnokar izšla in prinaša poljudno strokovne članke iz perutinarstva, kuncereje, golobarstva, ovčereje, kozereje, o dresuri psov, pa tudi o kanarčkih, eksotičnih pticah ter ribicah. List je glasilo Zveze društev rejcev malih živali v Ljubljani, Karunova ul. 10. Vodi in urejuje ga naš tovariš Inkret Alfonz s Senkovega turna.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

prilporeča: naočnike, škpalnike, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

JUGOSLOVENSKO UČITELJSKO UDRUŽENJE — sekcija za dravsko banovino javlja žalostno vest, da je njen bivši podpredsednik in član glavnega odbora JUU v Beogradu, tovariš

Anton Hren

šolski upravitelj v Studencih pri Mariboru

dne 2. februarja t. l. po kratki in težki bolezni preminil. Na zadnji poti smo ga spremljali izpred Sokolskega doma v Studencih v torek 4. t. m. Njegovi zemeljski ostanki so bili prepeljani v graški krematorij in tam vpepeljeni.

S svojimi deli si je zgradil najlepši spomenik. Vzornega tovariša bomo ohranili v trajnem hvaležnem spominu!

V Ljubljani, dne 5. februarja 1936.

JUU — sekcija Ljubljana.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI, r. z. z. o. z., javlja vsem svojim zadružnikom in poslovnim prijateljem, da je tovariš

Anton Hren

podpredsednik nadzorstva, šolski upravitelj v Studencih pri Mariboru, prvi starosta Sokolskega društva Studenci itd.,

umrl dne 2. t. m., ko je stal na vrhuncu svoje moške moči in požrtvovalne nacionalne in stanovske delavnosti.

Svojemu odličnemu sotrudniku in značajnemu borcu za pravico in poštenje očuvajmo v hvaležnih srcih neminljiv spomin!

V svojih delih sam boš živel večno!

Ljubljana, dne 2. februarja 1936.

UČITELJSKI DOM V MARIBORU naznanja svojim članom, da je njegov ustanovitelj in dolgoletni predsednik

Anton Hren

šolski upravitelj

po kratki, težki bolezni v nedeljo dne 2. februarja ob 1/9. uri preminil. Od blagopokojnika smo se poslovili v torek dne 4. februarja ob 15. uri pred Sokolskim domom v Studencih ter smo ga spremili na zadnji poti skozi mesto, odkoder je bil prepeljan k vpepeljenju v Gradec.

Odbor.

KNJIGARNA
»UČITELJSKE
TISKARNE«
registrirane zadruge z omejl. zavezo

Ljubljana
Francišškanska ulica št. 6

PODRUŽNICA MARIBOR, palača banovinske hranilnice

prilporeča cenjenemu občinstvu svojo zalogo pisarniških in šolskih potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov. Knjigarna sprejema naročila za knjige iz inozemstva, za vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira razglednic in slik. Cene solidne! Postrežba točna!